

Застосування біометричних даних у відеоспостереженні: нові можливості для правоохоронних органів України

Владислав Негребецький

кандидат юридичних наук, доцент, науковий співробітник лабораторії «Використання сучасних досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю», Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0478-6533>, e-mail: vladislavnegrebetsky@gmail.com

Робота присвячена вивченню можливостей застосування біометричних систем і технологій відеомоніторингу в діяльності правоохоронних органів України. Завдяки цим технологіям розширюються можливості своєчасного повідомлення правоохоронців про правопорушення, розшуку й ідентифікації злочинців, виконання важливих завдань забезпечення національної та державної безпеки, забезпечення належного стану публічної безпеки та порядку.

Ключові слова: біометрія; біометрична технологія; інновація; технологізація; судово-ва експертиза; національна безпека.

Using Biometric Data in Video Surveillance: New Opportunities for Law Enforcement Agencies of Ukraine

Vladyslav Nehrebetskyi

The work is devoted to studying the possibilities of using biometric systems and video monitoring technologies in the activities of law enforcement agencies of Ukraine. Thanks to these technologies, the possibilities of timely notification of law enforcement officers about offenses, search and identification of criminals, performance of important tasks of ensuring national and state security, ensuring the proper state of public safety and order are expanded.

Keywords: biometrics; biometric technology; innovation; technologization; forensic expertise; national security.

У зв'язку з тенденціями загальної цифрової трансформації вельми актуальним стало питання забезпечення безпеки за допомогою інноваційних автоматизованих систем відеоспостереження на основі біометричних технологій.

Відеоспостереження — це процес спостереження, що реалізується із застосуванням оптико-електронних пристроїв, призначених для візуального контролю та автоматичного аналізу [1]. Системи відеоспостереження поширені в різних сферах життя люди-

ни. Завдяки автоматизації та швидкості роботи, застосування біометрії для розпізнавання особи, такі технології є дуже корисними в будь-якій галузі діяльності людини, де необхідно перевірити й підтвердити особу за її біометричними характеристиками: безпека, оборона, міграційні процеси, банківська сфера й моніторинг та ін. Водночас на цьому етапі розвитку технологій діапазоном застосування біометрії є як правоохоронна діяльність загалом, так і проведення окремих видів судових експертиз зокрема

(із метою розширення можливостей ідентифікаційних досліджень).

Київщина є першою областю в Україні, яка створила систему відеонагляду обласного значення. 2019 року в межах проєкту «Безпечне місто» комунальне підприємство «Інформатика» запровадило новий аналітичний модуль відеоспостереження (англ. *Kyiv Smart Safe City*) [2]. Особливим видом такого проєкту є *Smart Safe City* — інформаційно-аналітична програма нового покоління, що здійснює розпізнавання потенційних небезпек, аналіз ситуації в реальному часі та передавання операторам екстрених служб для швидкого реагування на надзвичайні події вже опрацьованих даних про виявлені загрози терористичного, кримінального, техногенного характеру в місцях масового перебування громадян, на об'єктах критичної інфраструктури, транспортних розв'язках. Унікальний модуль допомагає шукати злочинців не тільки завдяки спеціалізованим камерам розпізнавання особи. Він фіксує зображення з будь-якої камери, установленної в межах мережі, і порівнює їх із наявною базою правопорушників. Якщо система виявляє подібність, оператор одразу одержує тривожний сигнал. Отже, правоохоронці зможуть швидше відслідковувати небезпечних злочинців. У складі нового аналітичного модуля розпізнавання осіб — аналітична система й база даних, що містить перелік розшукуваних людей. В Україні проєкт *Smart City* активно застосовують у містах: Київ, Харків, Львів, Дніпро, Вінниця, Маріуполь, Чернівці та ін.

Про ефективність впровадження системи *Smart Safe City* можна деякою мірою дійти висновків, проаналізувавши показники вуличної злочинності в Україні. Так, останніми роками, у період поступового запровадження проєкту (протягом 2017—2019 рр.) рівень злочинів, скоєних на вулицях, різко знизився. Для порівняння: якщо у 2013 р. обліковано 66 971 кримінальне правопорушення, учинене на вулицях, у 2014 р. — 66 255, у 2015 р. — 61 718, у 2016 р. — 62 064, то у 2017 р. кількість таких правопорушень склала 45 707, у 2018 р. — 42 465, а у 2019 р. — 38 139 кримінальних правопорушень [3].

Указом Президента України від 11.05.2023 р. № 273/2023 схвалено Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023—2027 роки [4]. Із метою забезпечення національної та державної безпеки, підвищення загального рівня публічної безпеки й порядку в лютому 2024 року народні депутати України подали та зареєстрували законопроект про єдину систему відеомоніторингу стану публічної безпеки (реєстр. № 11031) [5].

Автори законопроекту пропонують таке:

- створення та функціонування комплексних систем моніторингу стану безпеки як засобу, здатного істотно підвищити ефективність здійснення заходів із профілактики кримінальних та інших правопорушень;
- комплексне убезпечення населення, території та об'єктів,

зокрема належних до критичної інфраструктури держави;

- забезпечення єдиних правил інформаційного обміну на державному, регіональному й місцевому рівнях між суб'єктами єдиної системи відеомоніторингу стану публічної безпеки через єдиний інформаційний простір з урахуванням розмежування прав доступу до інформації тощо.

Як результат очікують, що прийняття законопроекту позитивно вплине на:

- стан публічної безпеки й порядку, забезпечення національної та державної безпеки;
- здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень, виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень і їх припинення;
- розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування покарання у вигляді обмеження та позбавлення волі, а та-

кож безвісти зниклих, зниклих безвісти за особливих обставин та інших осіб у випадках, визначених законом;

- убезпечення дітей, учнів, студентів у дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних і професійно-технічних навчальних закладах; забезпечення збереження майна й інших об'єктів усіх форм власності;
- усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб у публічних місцях;
- здійснення інших заходів, передбачених законодавством.

Законопроект передбачає єдині функційні й технічні вимоги до побудови та функціонування систем відеомоніторингу стану публічної безпеки центрального, регіонального й місцевого рівнів.

Цілком підтримуємо важливість законопроекту про єдину систему відеомоніторингу стану публічної безпеки. Створення комплексних систем моніторингу стану безпеки істотно підвищить ефективність заходів із профілактики кримінальних та інших правопорушень.

Перелік джерел посилання

1. Рувінська В. М., Девятков В. В. Відеоспостереження для систем безпеки: моделі, методи та запропоновані рішення. *Інформатика та математичні методи в моделюванні*. 2021. Т. 11. № 4. С. 331—342. DOI: 10.15276/imms.v11.no4.331 (дата звернення: 28.03.2025).
2. У рамках проекту «Безпечне місто» запущено новий аналітичний модуль відеоспостереження, що прискорить пошук правопорушників / Офіційний портал Києва : вебсайт. 15.02.2019. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/u_ramkakh_proektu_bezpechne_misto_zapushcheno_noviy_analitichniy_modul_videosposterezhennya_scho_priskorit_poshuk_praporushnikov/ (дата звернення: 28.03.2025).
3. Голіна В. В., Батиргареева В. С., Колодяжний М. Г., Шрамко С. С. та ін. Зменшення можливостей вчинення злочинів: стратегічний підхід : монографія / за заг. ред. В. В. Голіни. Харків, 2020. С. 191. URL: https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2021/09//моно_Стратегія-зменшення-можливостей.pdf (дата звернення: 28.03.2025).

4. Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023—2027 роки : Указ Президента України від 11.05.2023 р. № 273/2023. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2732023-46733> (дата звернення: 28.03.2025).
5. Про єдину систему відеомоніторингу стану публічної безпеки : проєкт Закону від 20.02.2024 р. № 11031. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43733> (дата звернення: 28.03.2025).